

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI
NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

**“MARKAZIY OSIYODA BIOLOGIK XILMA-
XILLIKNI SAQLASH: MUAMMOLAR,
YECHIMLAR VA ISTIQBOLLARI”
MAVZUSIDAGI
I XALQARO KONFERENSIYA**

Namangan - 2024

“Markaziy Osiyoda biologik xilma-xillikni saqlash: muammolar, yechimlar va istiqbollari” / I Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. - Namangan, 2024. - 550 b.

KONFERENSIYA TASHKILY QO‘MITASI:

Tashkiliy qo‘mita raisi: p.f.d., prof., Turg‘unov Sobitxon Toshpo‘latovich

Tashkiliy qo‘mita kotibi: b.f.f.d. (PhD), G‘ulomov Rustamjon Komiljon o‘g‘li,

TASHKILY QO‘MITA:

A.A.Rasulov – Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor, k.f.f.d. (PhD), dotsent

K.Sh.Tojibaev – O‘zRFA Botanika instituti direktori, b.f.d., akademik

D.B. Dexqonov – Ta‘lim sifatini nazorat qilish bo‘limi boshlig‘i, b.f.d. dotsent

A.R.Batoshov – Tibbiyot fakulteti dekani, b.f.d., professor

I.K.Odilov – Biotexnologiya fakulteti dekani, b.f.f.d. (PhD), dotsent

Sh.J.Tojibaev – Biologiya kafedrası, b.f.n., professor

I.U.Togaev – Biologiya kafedrası, b.f.n., dotsent

A.Sheraliev – Biologiya kafedrası, b.f.n., dotsent

D.J. Komilov – Biologiya kafedrası mudiri, b.f.f.d. (PhD),

M.X.Egamberdiyev – Biologiya kafedrası, b.f.f.d. (PhD), dotsent

A.Ismatov – Biologiya kafedrası, b.f.f.d. (PhD)

X.R.Xoshimov – Biologiya kafedrası, b.f.f.d. (PhD)

X.E. Ergasheva – Biologiya kafedrası, b.f.f.d. (PhD), dotsent

Tahririyat a‘zolari:

X.R.Xoshimov – Biologiya kafedrası, b.f.f.d. (PhD)

M.X.Egamberdiyev – Biologiya kafedrası, b.f.f.d. (PhD), dotsent

R.K.G‘ulomov – Biologiya kafedrası, b.f.f.d. (PhD)

Mas‘ul muharrir:

D.B.Dexqonov – Ta‘lim sifatini nazorat qilish bo‘limi boshlig‘i, b.f.d. dotsent

Ushbu to‘plam, O‘zbekiston Respublikasi Oliy talim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024 yil 18-yanvardagi 16-son buyrug‘ining 2024-yilda o‘tkaziladigan xalqaro miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar rejasi 1-ilovaga muvofiq Namangan davlat universitetida 2024 yil 24-25 may kunlari “Markaziy Osiyoda biologik xilma-xillikni saqlash: muammolar, yechimlar va istiqbollari” mavzusida o‘tkaziladigan I Xalqaro anjuman materiallari asosida tuzilgan.

Konferensiyada O‘zbekiston Respublikasi Oliy talim muassalari professor-o‘qituvchilari, xorijiy va Respublikamiz ilmiy-tadqiqot tashkilotlari ilmiy xodimlari, doktorantlari, biologiya, ekologiya sohasida faoliyat olib borayotgan olimlar va iqtidorli yosh tadqiqotchilarning ilmiy-tadqiqot ishlariga bag‘ishlangan maqolalar o‘rin olgan.

Mazkur konferensiya materiallari to‘plami Namangan davlat universiteti muvofiqshatiruvchi Kengashining 2024-yil, 17-maydagi 4-sonli yig‘ilishida muhokama qilingan va tasdiqlangan.

Conservation of biological diversity in Central Asia: problems, solutions and prospects

Выводы. Лиственные леса региона, являющихся уникальными по своему составу, с давних времен использовались человеком как источник получения продуктов питания – орехи, яблоки, алыча, миндаль, фисташка и др., так и в качестве топлива и деловой древесины. И в настоящее время эти леса сохраняют свое значение для местного населения. Поэтому вред, наносимый этим лесам насекомыми, повреждающими и ослабляющими деревья и уничтожающими урожай плодов, в значительной степени сказывается на благосостоянии местного населения.

Массовыми вредителями лиственных лесов являются листогрызущие насекомые, такие как непарный шелкопряд, пяденица обдирало, боярышниковая листовертка, вязовый (карагачевый) листоед, тополевый листоед. Численность этих вредителей в настоящее время остается высокой, поэтому проведение мониторинга за их развитием остается важной задачей.

Список литературы

«Инструкцией по надзору, учету и прогнозу вспышек массового размножения главнейших листогрызущих насекомых в орехоплодовой зоне Узбекистана». Ташкент, 2011г.

Ильинский А.И. и др. Надзор, учет и прогноз массовых размножений хвое – листогрызущих насекомых в лесах. М., «Лесн. пром». 1965, 525 стр. по непарному шелкопряду с. 278-287.

Доспехов Б.А. Методика полевого опыта. Изд, «Колос», М., 2011.

Романенко К.Е. К биоэкологии некоторых чешуекрылых вредителей фисташки настоящей в Киргизии// Вредители древесных пород в Киргизии-Фрунзе; Илим, 1969, С.13-19

UO'K 581.1.633.51.58.02.

G'O'ZA NAVLARI CHANG DONACHALARINING HAYOTCHANLIGIGA YUQORI HARORATNING TA'SIRI

Boltayeva Zarina Azamatovna
Buxoro davlat universiteti.

E-mail: zarinaboltayeva@mail.ru

Annotation: The article presents data on the changes in the viability of pollen grains in the section of varieties as a result of the effect of high temperature on cotton varieties. As a result of the high temperature during the experiments, the viability of dust grains was recorded at different levels in the section of varieties. It was determined that the difference in the viability of pollen grains under the influence of stress factors depends on the individual and biological characteristics of the plant.

Key words: cotton, stress factor, high temperature, pollination, pollen tube viability of pollen grains.

Kirish. Global iqlimning tobora ko'payib borayotgan o'zgaruvchanligi tufayli butun dunyoda paxta yetishtirishga tahdid solmoqda. Ushbu stresslar tufayli ekinlar hosildorligining 50% dan ko'proq pasayishi butun dunyoda qayd etilgan. Iqlim o'zgarishi dunyoning ko'plab mamlakatlarida haddan tashqari ekstremal haroratga olib keldi. Harorat stressi, eng muhimi, yuqori harorat g'o'zaning o'sishi va hosildorligiga salbiy ta'sir qiladi. Haroratga chidamli navlarni ko'paytirish ekstremal harorat sharoitida yaxshi hosil olishning barqaror va arzon usuli hisoblanadi (Mittler, 2006).

Issiqxona gazlarining doimiy chiqindilari (nurlanish chastotasi, jadalligi va davomiyligi bo'yicha) 2080 yilgacha dunyoning asosiy qishloq xo'jaligi mintaqalarida o'rtacha yillik haroratning (2,5-4,3°S) sezilarli o'zgarishiga olib keladi (Tebaldi et al, 2007).

Shu jumladan yuqori harorat go'za o'simligi chang donachalarining hayotchanligiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Changchi naychalarining unib chiqishi, o'sishi va cho'zilishiga yuqori haroratning ta'siri shuni ko'rsatadiki, (28-30°C) dan yuqori harorat paxtaning avlod berish qobiliyatiga salbiy ta'sir qiladi. Harorat 28 °C da saqlanganda changlarning unib chiqishining jadallashganligi kuzatilgan, changlarning unish tezligi (28 °C) dan yuqori haroratga ko'tarilganda pasaygan va 37 °C dan yuqori haroratda keskin pasaygan (Burke et al, 2004).

Conservation of biological diversity in Central Asia: problems, solutions and prospects

Urug'lantirish changchi naychasining sekin rivojlanishi tufayli chang chiqqandan keyin 12 dan 24 soatgacha sodir bo'ladi. Gullash paytida yuqori harorat tufayli zararlanish- changlanish jarayonini o'zgartiradi va ko'saklar sonini kamaytiradi. Chang donalari haddan tashqari haroratga sezgir va yuqori harorat tufayli stress ostida urug'lanishni kamaytirishi mumkin. Changchi naychalari va chang donalari boshqa vegetativ to'qimalarga qaraganda ko'proq energiya talab qiladi (Burke et al, 2004). Issiqlik stressi manbaning qobiliyatini cheklaydi va uglevodlarning hosil bo'lishiga to'sqinlik qiladi hamda ularning rivojlanishiga salbiy ta'sir qiladi (Liu et al, 2006). Ushbu jarayon fotosintez qobiliyatini ham pasaytiradi: yorug'likda nafas olish tezlashadi va translokastiya sekinlashadi. Issiqlik stressi, shuningdek, don tarkibidagi uglevodlar darajasini va to'qimalarda adenozin trifosfat miqdorini pasaytiradi (Snider et al, 2009). Haddan tashqari yuqori harorat o'g'itlash samaradorligini cheklaydi, uglevod almashinuvi va kalstiy miqdorini o'zgartiradi. Bundan tashqari, g'o'zaning ko'payish bosqichida reproduktiv to'qimalarda oksidlanish muammolarining ko'payishi hosildorlikni sezilarli darajada kamaytirishi mumkin. Haroratning har bir darajaga ko'tarilishi vegetastiya davrida ekinlar hosildorligiga 17% gacha ta'sir qilishi mumkinligi ko'rsatilgan (Lobell and Asner, 2003).

Yuqori haroratli stress paytida g'o'za chang donalari urug'lantirish qobiliyatini yo'qotadi. Chang donalari ontogenez davrida issiqlik stressiga juda sezgir. Changchi naychalarining uzunligi ham haroratga sezgir. Naychalarning uzunligi harorat 34 °C ga yetganda va 43 °C da nolga yaqinlashganda keskin kamayadi, g'o'zaning yakuniy hosildorligiga harorat ko'tarilishi bilan bog'liq stress ta'sir qilishi mumkin.

Yuqori ekstremal harorat ta'sirida g'o'za polenining hayotiyiligi masalasi juda dolzarbdir. Qurg'oqchilik va yuqori haroratga duchor bo'lganda, gulchanglarning hayotiyiligi keskin pasayadi. Odatda, yuqori haroratda hosil bo'lgan changlar strukturaviy va funkstional anomaliyalarga ega, shuning uchun u sterilidir.

Tadqiqot ob'ektlari va uslublari. Tadqiqotlarimiz Buxoro viloyati hududlarida olib borildi. Izlanishlarning ob'yekti sifatida o'rta tolali g'o'za navlari guruhiga mansub bo'lgan Buxoro-102, Buxoro-8, Buxoro-10, Sulton va Andijon-35 navlaridan foydalanildi. Ushbu navlar hozirgi kunda respublikamizning turli viloyatlarida keng miqyosda ekib kelinmoqda. Tajribalar Buxoro viloyatida keng tarqalgan o'tloqi-allyuvial tuproqlarda olib borildi. Yuqori haroratning ta'siri issiqxona sharoitidagi tajribalarda o'rganildi. Chang donachalarining hayotchanligi-atsetokarmin metodi bilan aniqlandi.

Tadqiqot natijalari va muhokamasi. Tajribalarimiz davomida chang donachalari hayotchanligiga harorat darajalari ta'sirini ham o'rgandik. Tajribalarimizni uch xil sharoitda, ya'ni tabiiy, o'rtacha va yuqori haroratda olib bordik. Olingan ma'lumotlarga qaraganda chang donachalarining hayotchanlik xususiyati harorat darajalariga bog'liq holda har xil bo'lganligi kuzatildi. G'o'za guli changining fertilligini atsetokarmin usulida aniqladik. Ushbu metodga asosan buyum oynasi ustiga gul changidan qoqib, chang ustiga bir tomchi atsetokarmin eritmasi tomizildi. So'ngra buyum oynasi yopilib, buyum oynasi spirt lampasida sal qizdirildi. Shundan so'ng, mikroskopda kuzatilganda fertil changlar qizg'ish-qo'ngir rangga bo'yaldi, steril changlar bo'yalmay, oppoqligicha qoldi. Fertil changlarning soni aniqlandi.

Gul changining fertilligi esa quyidagi formula bilan aniqlandi:

$$X = F/J \times 100\% \text{ (Pausheva, 1968)}$$

F - fertil changlar, J-jami

Barcha o'rganilgan navlarda muhitdagi harorat darajasining oshib borishi natijasida chang donachalarining hayotchanlik darajasi pasayib borganligi aniqlandi. Ayniqsa, yuqori harorat chang donachalariga kuchli ta'sir ko'rsatib hayotchanlik darajasini keskin pasayishiga sabab bo'ldi.

Buxoro-10 navida chang donachalarining hayotchanligi +30-35°C haroratda -88,3% ga teng bo'lgan bo'lsa, +35-40°C haroratda esa -85,0 % ga teng bo'ldi, +40-45°C harorat darajasida esa -81,8 % ga teng bo'lganligi aniqlandi

Buxoro-8 navi chang donachalarining hayotchanligiga e'tibor beradigan bo'lsak, +30-35°C haroratda -90,8 %, +35-40°C darajadagi haroratda esa- 87,4 % ni tashkil qilgan bo'lsa, +40-45°C harorat

Conservation of biological diversity in Central Asia: problems, solutions and prospects

darajasida -84,1% ni tashkil etdi. Buxoro-102 navining chang hayotchanligiga e'tibor beradigan bo'lsak, quyidagi natijalar qayd etildi, +30-35°C haroratda -89,2 %, +35-40°C harorat sharoitida esa - 86,0% ni tashkil qildi. Eng yuqori haroratda ya'ni, +40-45°C da -82,2 % ni tashkil qilganligi tajribalarimiz davomida aniqlandi.

Tajribada olingan ma'lumotlar 1-jadval va 1-ilovada keltirilgan.

1-jadval

Chang donachalari hayotchanligiga harorat ta'sirini baholash

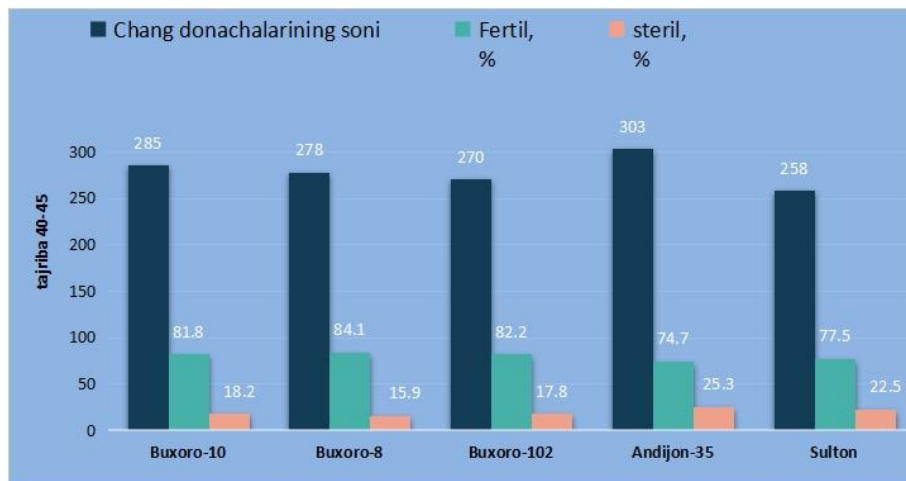
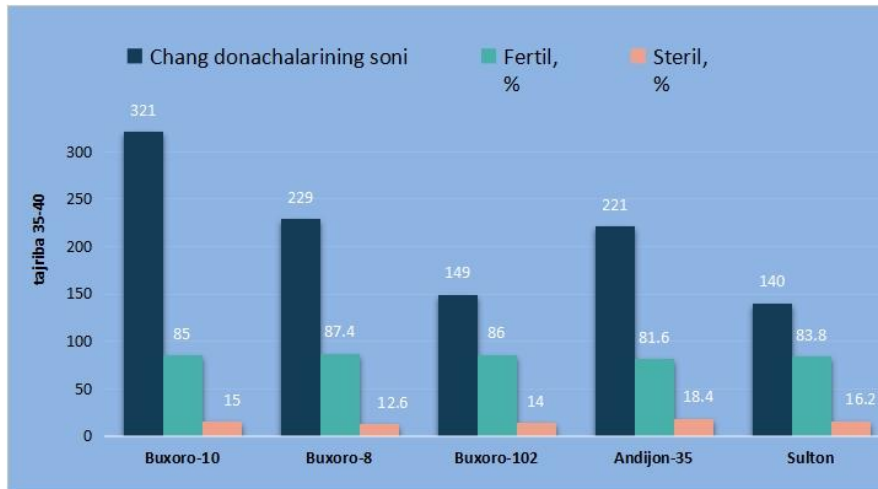
t/r	Navlar	Havo harorati, °C	Chang donachalarining hayotchanligi:		
			Chang donachalari Soni	Fertil, %	Steril, %
1	Buxoro-10	nazorat:30-35	242±4	88,3±0,43	11,7±0,13
		tajriba:35-40	321±5	85,0±0,54	15,0±0,11
		tajriba:40-45	285±3	81,8±0,35	18,2±0,14
2	Buxoro-8	nazorat:30-35	199±4	90,8±0,22	9,2±0,15
		tajriba:35-40	229±6	87,4±0,44	12,6±0,16
		tajriba:40-45	278±7	84,1±0,36	15,9±0,14
3	Buxoro-102	nazorat:30-35	155±5	89,2±0,23	10,8±0,18
		tajriba:35-40	149±4	86,0±0,28	14,0±0,12
		tajriba:40-45	270±8	82,2±0,46	17,8±0,20
4	Andijon-35	nazorat:30-35	312±6	87,9±0,52	12,1±0,14
		tajriba:35-40	221±4	81,6±0,26	18,4±0,18
		tajriba:40-45	303±8	74,7±0,50	25,3±0,20
5	Sulton	nazorat:30-35	322±7	87,5±0,46	12,5±0,17
		tajriba:35-40	140±6	83,8±0,39	16,2±0,11
		tajriba:40-45	258±5	77,5±0,28	22,5±0,15

Sulton navining chang hayotchanligiga kuzatilganda, quyidagi natijalar qayd etildi, +30-35°C haroratda -87,5 %, +35-40°C harorat sharoitida esa - 83,8% ni tashkil qildi. Eng yuqori haroratda ya'ni, +40-45°C da -77,5 % ni tashkil qilganligi tadqiqotlarimiz davomida aniqlandi.

Andijon-35 navining chang donachalarining hayotchanlik darajasi boshqa navlarning chang donachalarining hayotchanligiga qaraganda ancha past ko'rsatkichga ega bo'lganligi kuzatildi. Jumladan, +30-35°C da -87,9 %, +35-40°C harorat darajasida esa-81,6 % va +40-45°C harorat darajasida-74,7 % ni tashkil qildi.

Xulosa. Tajribalarimiz shuni ko'rsatdiki, haqiqatan ham yuqori harorat stressi g'o'za navlari chang donachalari hayotchanligiga salbiy ta'sir qiladi. Ilmiy tadqiqotlarimiz davomida chang donachalarining hayotchanligi bo'yicha o'rganilgan g'o'za navlari o'rtasida ham keskin farqlar mavjudligi aniqlandi hamda yuqori harorat chang donachalarining hayotchanligiga salbiy ta'sir qilishi kuzatildi. Chang donachalari hayotchanligining yuqoriligi bilan Buxoro-8 va Buxoro-102 navlari oldingi o'rinlarda turadi. Oxirgi o'rinda Andijon-35 navi, oraliq o'rinda esa Buxoro-10 va Sulton navlari egalladi. Chang donachalari hayotchanligining bunday holatda o'zgarishi navlarning biologik xususiyatlariga bog'liq holda har xil bo'lishi aniqlandi.

Chang donachalarining hayotchanligiga yuqori harorat taʼsirini baholash

Adabiyotlar roʻyxati:

- Паушева З.П. Практикум по цитологии растений. М: Наука, 1988.- С. 208-212.
- Xolliyev A.E., Boltayeva Z.A. G'o'za va stress omillar.- Buxoro. Durdona, 2023.-192 b.
- Burke J.J., Velten J., Oliver M.J. In vitro analysis of cotton pollen germination// Agronomy Journal.2004.- 96(2). –P. 359-368.
- Liu Z., Yuan Y.L., Liu S.Q., Yu X. N., Rao L.Q.). Screening for high-temperature tolerant cotton cultivars by testing in vitro pollen germination, pollen tube growth and boll retention// J. Integr. Plant Biol. 2006 .-48.-P. 706–714.
- Lobell D. B., Asner G. P. Climate and management contributions to recent trends in US agricultural yields// Science. 2003. - 299. -P. 1032–1032.
- Mittler R. Abiotic stress, the field environment and stress combination. Trends Plant Sci. 2006. - 11. -P. 15–19.
- Snider J. L., Oosterhuis D. M., Skulman B.W., Kawakami E.M. Heat stress-induced limitations to reproductive success in *Gossypium hirsutum*// Physiol. Plant. 2009.-137. –P. 125–138.
- Solomon S. (2007). “Contribution of working group I contribution to the fourth assessment report of the IPCC,” in Climate Change 2007-The Physical Science Basis, eds Solomon S., Qin D., Manning M., Chen Z., Marquis M., Averyt K. B.et al. (Cambridge, NY: Cambridge University Press;).-P.1-17.
- Tebaldi C., Hayhoe K., Arblaster J. M., Meehl G.A. Going to the extremes: an intercomparison of model-simulated historical and future changes in extreme events// Clim. Change . 2007.-82.-P. 233–234.

MUNDARIJA		
1	KIRISH SOʻZI Turgʻunov Sobitxon Toshpoʻlatovich.....	4
1-SHOʻBA. MARKAZIY OSIYO BIOXILMA-XILLIGIGA OID ZAMONAVIY TADQIQOTLAR (ERISHILGAN YUTUQLAR, DOLZARB MASALALAR) РАЗДЕЛ 1. СОВРЕМЕННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ БИОРАЗНООБРАЗИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ (ДОСТИЖЕНИЯ, ТЕКУЩИЕ ПРОБЛЕМЫ) SECTION 1. CONTEMPORARY RESEARCH ON THE BIODIVERSITY OF CENTRAL ASIA (ACHIEVEMENTS, CURRENT PROBLEMS)		
2	ПОДГОТОВКА НОВОГО ИЗДАНИЯ КРАСНОЙ КНИГИ УЗБЕКИСТАНА НА ОСНОВЕ КАТЕГОРИЙ И КРИТЕРИЕВ IUCN RED LIST Бешко Н.Ю., Тожибаев К.Ш., Хасанов Ф.Х Шомуродов Х.Ф., Каримов Ф.И., Кодиров У.Х.	7
3	KARYOTYPE ANALYSIS OF <i>TULIPA UNDULATIFOLIA</i> VAR. <i>MICHELIANA</i> (HOOG) AND <i>TULIPA LEHMANNIANA</i> MERCKL. IN UZBEKISTAN Toshtemirov J.Gʻ., Dumacheva E.V., Yusupov Z.O.....	12
4	DISTRIBUTION MAP OF <i>GAGEA</i> SALISB. (LILIACEAE) SPECIES IN SANGARDAKTUPALANG BOTANICAL AND GEOGRAPHICAL REGION Kurbaniyazova G.T, Qosimov Z.Z., Toʻlishev J.A, Karimov F.I.....	17
5	СООБЩЕСТВА ФИТОПЛАНКТОНА И ПЕРИФИТОНА ОЗЕРА ТУЗКАН ДЖИЗЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ Мустафаева З. А.	22
6	MAHALLIY FLORALAR TARKIBIGA ADVENTIV TURLARNING TRANSFORMATSIYASI Umedov A.M., Esanov H.Q.	28
7	SYSTEMATIC ANALYSIS OF ANEMOPHILOUS TREES AND LEVEL OF ALLERGIC EFFECT. Ergasheva G.O., Naraliyeva N.M., Aykut Güvensen.....	32
8	ВИДОИДЕНТИФИКАЦИЯ ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ <i>LAMIACEAE</i> С ПРИМЕНЕНИЕМ ДНК-МАРКЕРОВ Никитина Е. В. , Юсупов З.О., Тоштемуров Ж.Г., Бешко Н.Ю.....	37
9	ЖАНУБИЙ ЎЗБЕКИСТОН ДЕНДРОФЛОРАСИ ЭНДЕМИЗМИГА БАҒИШЛАНГАН АЙРИМ ШАРҲЛАР Байсунов Б. Х.....	44
10	<i>LERNAEA CYPRINACEA</i> (COPEPODA: CYCLOPOIDA) TURNING MORFOLOGIK VA MOLEKULAR TAVSIFI Nomonov J.N. , Kuchboyev A.E.	50
11	ҒЎЗА ГЕНОФОНДИ КОЛЛЕКЦИЯСИ БИОХИЛМА-ХИЛЛИКЛАРИНИ ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ ҚИЛИШ АСОСИДА РАҚАМЛАШТИРИЛГАН МАЪЛУМОТЛАР БАЗАСИНИ ЯРАТИШ Рафиева Ф.У., Тураев О.С., Эрназарова Д.К., Эрназарова З.А., Саманов Ш.А., Арсланов Д.М., Музаффарова М.Ў., Умаров Р.Ф., Гаппаров Б.М., Кудратова М.К., Орипова Б.Б., Кушанов Ф.Н.....	55
12	ЎЗБЕКИСТОНДА ТАРҚАЛГАН ДОРIVOR <i>LAGOCHILUS INEBRIANS</i> BUNGE TURIDAN TEZ VA YUQORI SIFATLI DNK AJRATISH Safarova Sh.A, Yusupov Z.O.....	60

Conservation of biological diversity in Central Asia: problems, solutions and prospects

13	МИКРОКЛОНАЛЬНОЕ РАЗМНОЖЕНИЕ НЕКОТОРЫХ ЛЕКАРСТВЕННЫХ ВИДОВ <i>IN VITRO</i> И ИХ ПРАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ Жамалова Д.Н., Мустафина Ф.У., Абдиназаров С.Х.....	64
14	МЕТОДЫ МИКРОКЛОНАЛЬНОГО РАЗМНОЖЕНИЯ ПЕРСПЕКТИВНЫХ ВИДОВ КОЛЛЕКЦИИ БОТАНИЧЕСКОГО САДА НА ПРИМЕРЕ ВИДОВ <i>PHILADELPHUS L.</i> (HYDRANGEACEAE DUMORT) Жураева Х.К., Мустафина Ф.У., Хазратов А.Т., Абдиназаров С.Х.....	68
15	ПРОЦЕСС ОПТИМИЗАЦИИ ТЕМПЕРАТУРЫ ПРИ ЭКСТРАГИРОВАНИИ ИНУЛИНА ИЗ КОРНЕПЛОДОВ ТОПИНАМБУРА (<i>HELIANTHUS TUBEROSUS</i>) Абылаева Б.А.....	71
16	KO'NITANG BOTANIK-GEOGRAFIK RAYONIDA FABACEAE OILASI TURLARINI TO'R TIZIMLI XARITALASH NATIJALARI Tajetdinova D.M.....	74
17	SIRDARYO VILOYATINING MUHOFAZA ETILADIGAN TABIIY HUDUDLAR FLORASI Daminova N.E.....	78
18	MARKAZIY OSIYODA <i>ELYMUS L.</i> TURKUMINI O'RGANILISHINING QISQACHA TARIXI Aliyeva K.B.....	84
19	SURXON-SHEROBOD BOTANIK-GEOGRAFIK RAYONI FLORASIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI "QIZIL KITABI" GA KIRITILGAN TURLAR Achilova N.T, Ishanqulova D.U, O'ralova G.Q.....	89
20	MORPHOLOGICAL COMPARISON OF FOUR RED-LISTED SPECIES OF <i>TULIPA L.</i> Abdupattaeva Sh.....	94
21	O'ZBEKISTON HUDUDIDA TARQALGAN <i>PISTACIA VERA L.</i> NING MODIFIKATSIYALANGAN STAB METODI ASOSIDA DNK OPTIMIZATSIYASI. Jabbarova D.X., Yusupov Z.O.....	100
22	NAMANGAN VILOYATI ADIR O'SIMLIKLARI QOPLAMIGA ANTROPOGEN OMILLAR TA'SIRINI MATEMATIK MODELLASHTIRISH Komiljonova D.Y., Imomov O.N.....	104
23	SHIMOLIY FARG'ONA TOG' OLDI HUDUDLARIDA BIOXILMA-XILLIKNING O'ZGARIB BORISHI VA ULARNING DEGREDATSIYASI Naimov H.N.....	108
24	CONSERVATION OF THE DIVERSITY OF BOTANICAL GARDEN COLLECTION WITH THE USE OF <i>IN VITRO</i> TECHNIQUES WITH EXAMPLE OF <i>PTELEA TRIFOLIATA L.</i>(RUTACEAE JUSS.) AND <i>CRATAEGUS FLAVA</i> AIT. (ROSACEAE JUSS.) Hazratov A.T., Juraeva H.K., Mustafina F.U., Abdinazarov S.H.....	112
25	SIRDARYO VILOYATIDA TARQALGAN "QIZIL KITOB"GA KIRITILGAN <i>CLIMACOPTERA AMBLYOSTEGIA</i> NING TARQALISHINI BIOIQLIMIY MODELLASHTIRISH. Abulfayzov H.Sh, Beshko N.Y, Aliyeva K.B.....	115
26	TOJIK KOVRAGI (<i>FERULA TADSHIKORUM</i> PIMENOV) NING TABIIY ZAHIRASINI ANIQLASH METODLARI Sharipov A.E., Jo'ramurodov I.J.....	119
27	BOBOTOG' BOTANIK-GEOGRAFIK RAYONI TABIIY FLORASINING TO'R TIZIMLI XARITASIDA ASTERACEAE OILASI VAKILLARINING TARQALISHI Po'latov S.O., Akbarov F.I.....	125
28	O'ZBEKISTONDA <i>FERULA KELIFI</i> KOROVIN (<i>APIACEAE</i>) TARQALISHI TO'G'RISIDA	129

Conservation of biological diversity in Central Asia:
problems, solutions and prospects

	Karimov B.Q.....	
29	ITSIMONLAR GELMINTLARI FAUNA VA EKOLOGIYASI BO'YICHA NAZARIY MA'LUMOTLAR TAHLILI. Abduqodirova Z.S.....	133
30	ВЛИЯНИЕ ТОКСИЧНЫХ ВЕЩЕСТВ ПРИМЕРЕ САКСИТОКСИНА НА РАЗВИТИЕ РЫБОК <i>DANIO RERIO</i> Усмонов Б.С., Икромов Э.Ф., Абдуллаева З.Т.....	137
31	ПЛАСТИК КАК ОСТРАЯ ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА ДЛЯ ГИДРОБИОНТОВ Хусанов А.К., Абдувалиева М.А.....	141
32	MORPHOMETRIC CHARACTERISTICS OF SCHIZOTHORAX EURYSTOMUS FOUND IN ISFAYRAMSOY G'ofurova S.O, Nazarov M.Sh.....	145
33	FARG'ONA VODIYSIDA TOVUQ ASKARIDIOZINING TARQALISHI Turgunov S.N.	147
34	IMAGO VA LICHINKA BOSQICHIDA QISHLOVCHI TO'G'RIQANOTLILARINING RIVOJLANISH FENOLOGIYASI Turayeva Z.R., Usmonjonova O.K.....	150
35	МОРФОЛОГИЧЕСКИЙ И МОЛЕКУЛЯРНО-ГЕНЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ НЕКОТОРЫХ ВИДОВ ВЫДЕЛЕННЫХ ИЗ ЛЕВЫХ ХОЛМОВ ЧАРТАКА (Ферганская долина, Наманганский область) Тухтабоева Ю.А., Тожибоев Ш.Ж., Турсунова Ш.А.....	152
36	<i>RHIPICEPHALUS</i> (ACARI: IXODIDA) AVLODI KANALARINING RIBOSOMAL rDNK SINING 18S SOHASI NUKLEOTIDLARI ASOSIDA MOLEKULYAR – GENETIK IDENTIFIKASIYA Shapaotov R.K., Mirzaeva A.U., Erkinov I.O.....	159
37	O'ZBEKISTONDA TERMITLAR MUAMMOSI VA ULARNING ZARARLI FAOLIYATIGA QARSHI INNOVASION ECHIMLAR G'anieva Z.A., Rustamov Q.J., Xolmatov B.R., Mirzaeva G.S, Axmedov V.N., Xashimova M.X., Mansurxodjaeva M.U.....	164
38	LICHENOFLORA OF ZARAFSHAN NATIONAL PARK AREA Ismoilova D.K., Adilboyev Sh.A., Norqulov M.M.....	168
39	ISSIQQONLI HAYVONLAR TO'QIMA MITOXONDRIYALARIDAGI NAFAS OLISH JARAYONI VA UNING TERMOGENEZ BILAN ALOQASI Kadirova D.M, Najimov A.U.....	173
40	FARG'ONA VODIYSIDA MUHOFAZAGA OLINGAN AYRIM O'SIMLIKLARNI IUCN MEZONLARI ASOSIDA VAHOLASH NATIJALARI G'ulomov R.K., Xoshimov X.R., To'xtasinov B.M.....	176
41	PHYLOGEOGRAPHY OF <i>TULIPA KOROLKOWII</i> (LILIACEAE) AND ITS POTENTIAL APPLICATION IN DELIMITING PHYLOGEOREGIONS IN THE CENTRAL ASIAN MOUNTAIN PROVINCE HOTSPOT Tojibaeva U. K.....	181
	2-SHO'BA MARKAZIY OSIYO BIOXILMA-XILLIGINI MUHOFAZA QILISH VA UNDAN SAMARALI FOYDALANISH ISTIQBOLLARI РАЗДЕЛ 2 ПЕРСПЕКТИВЫ ОХРАНЫ БИОРАЗНООБРАЗИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ И ЕГО ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ	186

SECTION 2		
PROSPECTS FOR THE PROTECTION AND EFFECTIVE USE OF BIODIVERSITY OF CENTRAL ASIA		
42	JANUBI-G'ARBIY QIZILQUMNING KAMYOB VA ENDEM TURLARIGA ANTROPOGEN OMILLAR TA'SIRI VA ULARNI MUHOFAZA QILISH. Esanov H.Q., Barotova M.....	187
43	БИО-ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ И КАЧЕСТВА РИСА В БАТКЕНСКОЙ ОБЛАСТИ Ташматова Н. К., Жаркынбаева Р. А.....	189
44	АНАЛИЗ ФЛОРЫ ЦЕНТРАЛЬНО-ФЕРГАНСКИХ ПЕСЧАНЫХ МАССИВОВ ПУСТЫНИ Матвафаева М.....	194
45	HELIOTROPIMUM MICRANTHOS (HELIOTROPIACEAE) NING FARG'ONA VODIYSIDA (O'ZBEKISTON QISMI) TARQALISHI Ruzimatov R.Yo., Hamidov G'.H.....	199
46	A NEW SPECIES OF THE GENUS RHBADIAS (NEMATODA: RHBADIASIDAE) FOR THE FAUNA OF UZBEKISTAN, A PULMONARY PARASITE OF AMPHIBIANS: DESCRIPTION AND ECOLOGICAL CHARACTERISTICS. Ikromov E.F., Ikromov E.E., Akmuradova L.G. , Umarova N.X.....	203
47	DIVERSITY AND COMPOSITION OF HELMINTH FAUNA IN AMPHIBIANS OF CENTRAL UZBEKISTAN Ikromov E.F. , Ikromov E.E. , Akmuradova L.G., Dekhkonov Sh., Rustamov I.K.....	207
48	FARG'ONA VODIYSI SHIMOLIY ADIR FLORASIDAGI INVAZIV TURLAR TAHLILI Yokubjonov O.R., Xoshimov X.R., G'ulomov R.K., Soliyeva N.O.....	214
49	СРАВНИТЕЛЬНО-МОРФОЛОГИЧЕСКИЙ И ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ВИДОВ РОДА DOREMA DON. ВСТРЕЧАЮЩИЕСЯ НА ТЕРРИТОРИИ УЗБЕКИСТАНА. Мирзаолимова М. М., Толибжанов М.Б. , Мамадалиева Д.Ё.....	219
50	MARKAZIY OSIYO TOSHBAQASINING (TESTUDO HORSFIELDI GRAY, 1844) SISTEMATIKASI VA TUR TAVSIFI Yo'ldashev Sh.B.....	227
51	YARIM QATTIQ QANOTLILAR YOKI QANDALALAR (HETEROPTERA) TURKUMINING EKOLOGIYASI VA TARQALISHI A.K.Xusanov., M.Z.Komilova., S.T.Tillayeva.....	231
52	O'RGIMCHAKLAR (ARACHNIDA: ARANEAE) NING MORFOEKOLOGIK XUSUSIYATLARIGA OID Xusanov A.K., Yaquboliyeva M.O., G'anijonov D.M.....	234
53	THE ECOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE REPRESENTATIVES OF THE ANGIOMPHALIA GENUS Makhmudjonov Z.M., Allaeva L., Khudoyberdiyeva S.M., Ismatov S.A., Islomqulova R.N., Raxmonova Z.M., Haidarov I.M., Isroilov Sh.P., Chutanov B.E., Makhmadiev Z.S., Khudoyberdiyev F.K., Mirkhayatov M.....	237

Conservation of biological diversity in Central Asia:
problems, solutions and prospects

54	РАСПРОСТРАНЕНИЕ СУСАКА ЗОНТИЧНОГО (<i>BUTOMUS UMBELLATUS L.</i>) В СРЕДНЕЗАРАФШАНСКОМ БОТАНИКО – ГЕОГРАФИЧЕСКОМ РАЙОНЕ (САМАРКАНДСКАЯ ОБЛАСТЬ) Умурзокова Г.Ф., Хайдаров Х.К.....	242
55	QASHQADARYO DARYOSI SUV HAVZASINING HOZIRGI IXTIOFAUNASI Ubaydullayev O.X.....	245
56	<i>SALVIA L.</i> (LAMIACEAE) TURKUMINING AYRIM SISTEMATIK BELGILARI TO‘G‘RISIDA Turdiyoyev O.A., Yusupov I.M.	248
57	TOSHKENT BOTANIKA BOG‘INING SHIMOLIY AMERIKA EKSPUZITSIYASI TO‘G‘RISIDA Turdiyoyev Sh.A.....	251
58	NAMANGAN ADIRLARI SHAROITIDA O‘SUVCHI <i>AGROPYRON CRISTATUM (L) GAERTH</i> O‘SIMLIGINING BIOEKOLOGIYASI Toshmirzayeva G. R.....	255
59	FARG‘ONA VODIYSIGA INTRODUKSIYA QILINGAN O‘SIMLIKLARGA ZARAR YETKAZUVCHI SHIRALAR Xusanov A.K. , Tillayeva S.T.....	257
60	O‘ZBEKISTONDA TARQALGAN <i>FERULA KUHISTANICA</i> KOROVIN. TURINING DNK OPTIMIZATSIYASI Sobitov O.T., Yusupov Z.O.....	262
61	<i>NEMATODIRUS</i> (NEMATODA: MOLINEIDAE) AVLODI NEMATODALARINING TUXUM VA LICHINKALARINING RIVOJLANISHI Sobirov X.F.....	267
62	TSIANOPROKARIOT <i>NOSTOC COMMUNE</i> VAUCH. IQTISODIY AHAMIYATI SHeraliev A.....	271
63	<i>NOSTOC COMMUNE</i> VAUCH. NING QUYOSH NURLANISHLARIGA REAKTSIYALARI SHeraliev A.....	275
64	FARG‘ONA VODIYSIDA TARQALGAN <i>COUSINIA</i> CASS. TURKIUMI TURLARINI O‘ZBEKISTON BOTANIK-GEOGRAFIK RAYONLARI BO‘YICHA TAQSIMLANISHI (FARG‘ONA VODIYSINI MA‘MURIY HUDUDI MISOLIDA) Sattoriy Sh., Rahmatov A.....	278
65	TO‘PALANG SUV SUV OMBORI GIDROBIONTLARI BIOXILMA-XILLIGI VA EKOLOGIK GURUHLARI. Boymurodov X.T., Egamqulov A.N., Fayzullayev U.R., Aliyev B. X., Turniyozova N.R., Abduova A.A.....	281
66	ZARAFSHON DARYOSI O‘RTA OQIMIDAGI MIRZAARIQ VA QORASUV KANALLARI GIDROBIONTLARINING BIOXILMA-XILLIGI VA EKOLOGIK GURUHLARI Boymurodov X.T., Xo‘razov S.J., Saboxiddinov B.S.....	284
67	QUYI SURXON FLORASIDA TARQALGAN (APIACEAE) OILASINING <i>FERULA L.</i> TURKUMI TURLARI Uralov R.A.....	288

Conservation of biological diversity in Central Asia: problems, solutions and prospects

68	PROSPECTS FOR THE USE OF REPRODUCTIVE METHODS IN THE CONSERVATION OF ENDANGERED MAMMALS Rahman Ghaffarzadekan rabati, Maryam Vafaeimadani.....	292
69	ANALYSIS OF <i>NEPETA</i> L. SPECIMENS IN THE FUND OF THE NATIONAL HERBARIUM OF UZBEKISTAN. Raximjonova Z.A.....	297
70	<i>SCELIPHRON</i> KLUG 1801 AVLODIGA MANSUB (HYMENOPTERA: SPHECIDAE) TURLARNING MORFOLOGIK IDENTIFIKATSIYASI Qodirov I.T., Akbarov M.A., Tursunov D.D.....	301
71	TOSHKENT VOHASIDA YARIMQATIQQANOTLILARNING BIOEKOLOGIYASI VA TURLAR TARKIBI Qo'chqorov A.X., Narzullaeva N.N., Bozorboeva SH.....	303
72	TURKISTON TOG' TIZMASIDA TARQALGAN <i>SPIRAEA HYPERICIFOLIA</i> NING O'RGANILGAN SENOPULYASIYALARDAGI YOSH TARKIBI. Qo'ziyeva S.O', Ortiqova M.I.....	307
73	AN UPDATED CHECKLIST OF <i>PHLOMOIDES</i> MOENCH SPECIES (<i>PHLOMOIDES</i> SECTION) IN FERGANA VALLEY Gulomov Rustam.....	311
74	QORAQALPOG'ISTONNING TURLI HUDUDLARIDA MAYDA SHOHLI MOLLAR GELMINTLARI TUR TARKIBI VA ULARNING TARQALISHI Paluaniyazova D.A., Dadayev S.D.....	317
75	TOSHKENT BOTANIKA BOG'I SHAROITIDA <i>LONICERA KOROLKOWII</i> STAPF NI KO'PAYTIRISH Nosirov S.S., Raximova N.K.....	322
76	FARG'ONA VODIYSIDA BIOLOGIK XILMA-XILLIKNING HOZIRGI HOLATI VA MUHOFAZA QILISH MASALALARI Nazarov A.A., Abduraxmanov S.T., Qoriyev M.R.....	326
77	DALA QIRQBO'G'IMINING (<i>EQUISETUM ARVENSE</i>) DORIVORLIK XUSUSIYATLARI Muminov I.O', Mirolimov A.O.....	331
78	PHYTOGEOGRAPHY OF ENDEMIC SPECIES OF AMARANTHACEAE <i>JUSS.</i> DISTRIBUTED IN FERGHANA VALLEY Abdurakhmanova M., Toshmatov S., Abdullaev Sh.	334
79	FARG'ONA VODIYSIDA TARQALGAN <i>COCHLICOPA</i> FERUSSAC, 1821 URUG'I QURUQLIK MOLLYUSKALARI AYRIM TURLARINING BIOEKOLOGIK XUSUSIYATLARI Abdumannopova N. T. , Egamberdiyev M. X. , Ikramov T.S.....	338
80	O'ZBEKISTON JUFTTUYOQLI HAYVONLARI VA ULARNING PARAZIT NEMATODALARI Kuchboyev A.E., Amirov O.O., Nematillayeva N.F. , Karimova R.R. , Adasheva N.M. , Egamberdiyev M.X. , Abrammatov M.B. , Sobirov X.F., Ibrohimov A.N.....	342
81	ANDIJON FARG'ONA NAMANGAN VILOYATLARI XUDUDLARIDAGI MADANIY TARIXIY YODGORLIKLARNING TERMITLARDAN ZARARLANISHI YUZASIDAN MONITORINGI Mansurxodjaeva M.U., Rustamov Q.J., Axmedov V.N., Ganieva Z.A., Mirzayeva G.S., Kadirov M.P.....	347
82	<i>MONARDA CITRIODORA</i> CERV. EX LAG., <i>MONARDA DIDYMA</i> L. TURLARI VA NAVLARINING MORFOLOGIK BELGILARI Mamadaliyeva M.V.....	352

**Conservation of biological diversity in Central Asia:
problems, solutions and prospects**

83	KO'RPASOY HAVZASI QORINOYOQLI MOLLYUSKALARINING FAUNASI VA EKOLOGIYASI Karimqulov A.T.....	356
84	O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING FARG'ONA VODIYSI XUDUDIDA TARQALGAN EFEMERLARNING TO'R TIZIMLI XARITALASH BO'YICHA TAHLILI. Kadirova X.A.....	360
85	OQQO'RG'ON KANALIDAGI TURKISTON QUMBALIG'INING (<i>GOBIO LEPIDOLAEMUS</i>) MORFOLOGIK TAVSIFI Ismatillayeva G.M., Mirzayev U.T.....	363
86	KARP <i>CYPRINUS CARPIO L.</i> NING KO'PAYISH XUSUSIYATLARI. Zoxidova I.S.....	366
87	QAYRAG'OCH (<i>ULMUS.L</i>)TURKUMI TURLARINI ISSIQXONA SHAROITIDA URUG' UNUVCHANLIGINI ANIQLASH Xolmirzayeva A.A., Imomova D.A.....	367
88	CHORVA HAYVONLARINING YAYLOV O'SIMLIKLARI BIOXILMA-XILLIGIGA TA'SIRI Mavlanov X., Imomova D.A., Qodirova S.Q.....	372
89	AYDAR – ARNASOY KO'LLAR SISTEMASIDA TARQALGAN LAMIACEAE OILASI TURLARINING MORFO-BIOLOGIK XUSUSIYATLARI Imomova D.A., Mavlonov X.....	375
90	KO'HITANG BOTANIK GEOGRAFIK RAYONIDA TARQALGAN <i>DELIPHINIUM L.</i> TURKUMI TURLARINING BIOLOGIYASI VA TARQALISH NUQTALARI Ibragimov A.J., Abdumurodova S.I.....	379
91	СРАВНИТЕЛЬНАЯ ЭКОЛОГИЯ РАЗМНОЖЕНИЯ ЛАСТОЧЕК В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА Фундукчиев С.Э.....	382
92	BANGIDEVONA (<i>DATURA STRAMONIUM</i>) O'SIMLIGINING FARMAKOLOGIK XUSUSIYATLARI Fayzullayev Sh.S.....	385
93	O'ZBEKISTONDA KURKUNAKLAR-MEROPS AVLODINING BIOEKOLOGIK XUSUSIYATLARI VA AHAMIYATI Shodieva F.O., Xolboev F.R., Beshimov A.....	388
94	O'ZBEKISTONNING CHO'L ZONASIDA TARQALGAN AYRIM SINANTROP HAYVONLARNING EKOLOGIYASI VA AHAMIYATI Xolboev F.R., Shodieva F.O., Tursunov O.T., Barotov A.H., Ro'ziqulova N.O.....	393
95	JANUBIY-G'ARBIY QIZILQUMDA SINANTROP QUSHLARNING TARQALISHI VA SONINI BELGILOVCHI EKOLOGIK OMILLAR Shodieva F.O., Barotov A.H., Tursunov O.T., Orifov S.B., Azodboeva F.R.....	397
96	O'ZBEKISTON FLORASIDA TARQALGAN <i>LAGOCHILUS L.</i> TURKUM TURLARINING TAKSONOMIK TAHLILI Azimova D. E., Sharipova M. H., Do'stqulov O'.A.....	401
97	KO'HISTON OKRUGINING MUHOFAZA HUDUDLARIDA TARQALGAN DENDROFLORA TURLARINING TAHLILI Dadayeva G.S.....	404
98	QANDIMZORLAR QARSHI CHO'LI O'SIMLIKLAR OLAMINING O'ZIGA HOS BIR QISMI Chariyev R.R., Toshpo'latova G.I.....	408
99	SURXON DAVLAT QO'RIQXONASIDA <i>PARRYA KHORASANICA</i> (RECH.F. & AELLEN) D.A.GERMAN (BRASSICACEAE) TURINI TARQALISHI	413

**Conservation of biological diversity in Central Asia:
problems, solutions and prospects**

	Boymamatov B.I., Murtazoyev U.T.....	
100	QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING AMUDARYO BO‘YI TO‘QAYLARIDAGI EREBIDAE OILASI TANGACHAQANOTLILARINING TUR TARKIBI Yadgarova N.S., Yavkachev D.A., Bekchanova M.X.....	417
101	G‘ARBIY O‘ZBEKISTON TENTYRIINI TRIBASI (COLEOPTERA: TENEBRIONIDAE) QANOTSIZ TURLARI RO‘YXATI VA TARQALISHI Bekchanov N.X.....	423
102	CRANIAL MORPHOMETRIC FEATURES OF SOUTHWEST ASAIN BADGER <i>MELES CANESCENS</i> BLANDFORD 1875 FROM THE THERIOLOGICAL COLLECTION OF INSTITUTE OF ZOOLOGY Bekberganov A.A.....	425
103	СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ПРОМЫСЛОВОЙ ИХТИОФАУНЫ АЙДАР-АРНАСОЙСКОЙ СИСТЕМЫ ОЗЕР Azizov N.Y., Atamuratova M.Sh.....	427
104	SHARQIY ARNASOY KO‘LI OROL OQQAYROQ (<i>ASPIUS ASPIUS IBLIODES</i>) BALIG‘INING KO‘PAYISH XUSUSIYATLARI Azizov N.Y.....	430
105	FARG‘ONA VODIYSIDA <i>EUSTENOPUS LANUGINOSUS</i> FAUST 1885 (COLEOPTERA: CURCULIONOIDAE) O‘RGANILISHIGA OID TADQIQOT NATIJALARI Axmadjonova M.A.....	434
106	FLORAMIZDAGI MADANIY O‘SIMLIKLARNING YOVVOYI AJDODLARI HISOBLANGAN TABIIY BODOMLARNI O‘RGANISH TAHLILI. Allamurotov A.L., Abduraimov O.S., Mahmudov A.V.....	438
107	MEVALI DARAXTLARDA UCHROVCHI SHIRALAR (APHIDIDAE) NING O‘RGANILISHIGA DOIR TADQIQOTLAR Abduxalimova M.M., Axmadjonova M.A.....	443
108	O‘ZBEKISTON FLORASIDAGI <i>EREMURUS</i> M. BIEB. TURKUMI TURLARINING TIK MINTAQALAR VA MUHOFAZA ETILADIGAN TABIIY HUDUDLAR BO‘YICHA TARQALISHI Abdullayev D.A.....	446
109	ЎТКИР БАРГЛИ САНО <i>CASSIA ACUTIFOLIA DEL BA CASSIA OBOVATE COLLAD</i> ЎСИМЛИКЛАРИНИНГ ТИББИЁТДА ИШЛАТИЛИШИ Tuxtamurodova M.B.....	451
110	ВОПРОСЫ ОХРАНЫ РЕДКИХ И ИСЧЕЗАЮЩИХ ВИДОВ ФЛОРЫ КАРАКАЛПАКСТАНА Otenov T., Grokhovatskiy I.A., Otanova F.T., Otanova Z.T., Ospenov A.Z., Kaypova D.D....	454
111	К ВОПРОСУ СОХРАНЕНИЯ БИОРАЗНООБРАЗИЯ В ЗАРАФШАНСКОМ ЗАПОВЕДНИКЕ Batirov X.F., Salieva Z., Abdullaeva O., Rabhimova Sh.....	457
112	QASHQADARYO VILOYATI YIRIK SHOXLI HAYVONLARI GELMINTLARI TUR TARKIBI Xosilova G.A., O‘ralova F.S.....	460
113	FARG‘ONA VODIYSIDA QISHKI DIAPAUZA DAVRIDAGI HASHAROTLAR Turayeva Z.R., Gafurova S.T., Nishonova S.A.	463
114	QASHQADARYO VILOYATIDA TARQALGAN <i>MONACHA CARTHUSIANA</i> MULLER, 1774 BIOEKOLOGIYASI Orziyeva Y.....	466

**Conservation of biological diversity in Central Asia:
problems, solutions and prospects**

115	NAMANGAN SHAHRI ARNITOFAUNASINING ZAMONAVIY TARKIBI Nishonova S.A., G'ulomjonova Z.....	470
116	EUPHORBIA L. TURKUMINING AYRIM INVAZIV TURLARINI ATROF MUHITGA TA'SIR DARAJASINI BAHOLASH Najmiddinov A.N., Batoshov A.R., Rahmatov A.L., Yokubjonov O.R.....	472
117	TAKHTAJANIANTHA TAU-SAGHYZ (LIPSCH. & G.G.BOSSE) ZAICA, SUKHOR. & N.KILIAN TURI Nuridinov D.Sh., Tog'aeV I.U.....	477
118	TOSHKENT BOTANIKA BOG'IGA INTRODUKSIYA QILINGAN SPIRAEA JAPONICA L TURI VA SPIRAEA PRUNIFOLIA F. PLENA SHAKLINING O'SISHI VA RIVOJLANISHI Hamrayeva D.A., Temirov E.E.....	480
119	FARG'ONA VODIYSI KOKSINELLIDLARI (COLEOPTERA, COCCINELLIDAE) FAUNASI VA ULARNING AHAMIYATI. Gafurova S.T., Xolmatov B.R.....	484
120	FARG'ONA VODISINING SHIMOLIY ADIRLARIDA TABIIY HOLDA O'SUVCHI AMARANTHACEAE OILASINING AHAMIYATLI XUSUSIYATLARI Toshmatov S.O., Xoshimov X.R., Abduraxmonova M., Dexqonov D.B.....	487
121	DORIVOR QOQIO'T (TARAXACUM OFFICINALE) ILDIZ ATROFI TUPROQLARIDA UCHROVCHI FITONEMATODALARNING EKOLOGIK GURUHLARI Abdushukurova K.A., Saidazimova R.T., Eshova X.S.....	491
122	TOSHKENT BOTANIKA BOG'IGA INTRODUKSIYA QILINGAN VITEX AGNUS-CASTUS L. TURI Muradova O.I.....	496
123	САНГЗОР ДАРЁСИ ЎРТА ВА ҚЎЙИ ОҚИМИДА UNIONIDAE VA CORBICULIDAE ОЙЛАСИ ИККИ ПАЛЛАЛИ МОЛЛЮСКАЛАР БИОХИЛМА-ХИЛЛИГИ, ТАРҚАЛИШИ, ЗИЧЛИГИГА АБИОТИК ОМИЛЛАР ТАЪСИРИ Бобомуродов З.А.,.....	500
124	CALLIPTAMUS ITALICUS ITALICUS (LINNAEUS, 1758). NING (ORTOPTERA: INSECTA) SISTEMATIКАSI VA BIOEKALOGIYASI Jo'rayeva O.B.....	506
125	FARG'ONA VODIYSI JANUBIY ADIRLARIDA TARQALGAN BORAGINACEAE OILASIGA MANSUB ARNEBIA FORSSK TURKUM TURLARI Sheraliyev O.X., Batoshov A.R., Sharipov I.Q.....	510
126	ЖАНУБИЙ ЎЗБЕКИСТОННИНГ КАМЁБ ВА ЙЎҚОЛИБ КЕТИШ ХАВФИ ОСТИДА ТУРГАН ЯРИМҚАТТИҚҚАНОТЛИ (HEMIPTERA: HETEROPTERA) ҲАШАРОТЛАРИ Мирзаева Г.С., Мусаев Д.М., Холматов Б.Р.....	516
127	BAYKAL EM-1 PREPARATINING IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNИ HAMDA UNДAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI Turdaliyev A.Y, Sheraliyev A.	520
128	CLASSIFICATION OF HAPLOPHYLLUM A. JUSS SPECIES DISTRIBUTED IN THE FERGANA VALLEY ACCORDING TO UZBEKISTAN'S BOTANICAL-GEOGRAPHICAL REGIONS (example of the Fergana valley) Khidirova S.....	524
129	FARG'ONA VODIYSI SHIMOLIY ADIRLARI FLORASINING QIYOSIY TAHLILI Xoshimov X.R., Mamadaliyeva D.Y. To'xtasinov B.M.....	526
130	FARG'ONA VODIYSIDA SHIMOLIY ADIRLARIDA TARQALGAN APIACEAE OILASINING ENDEМ TURLARI Jo'raxanova Z.T., Mamadaliyeva D.Y.....	529

131	FARG'ONA VODIYSI SHIMOLIY ADIRLARIDA TARQALGAN PLUMBAGINACEAE OILASINING IZOHLI KONSPEKTI Otaxanova M.A. Yusupova A.H.....	533
	3-SHO'BA MARKAZIY OSIYO AGROBIOXILMA-XILLIGIGA OID MUAMMOLAR VA YECHIMLAR РАЗДЕЛ 3 ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ АГРОБИОРАЗНООБРАЗИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ SECTION 3 CENTRAL ASIAN AGROBIODIVERSITY PROBLEMS AND SOLUTIONS	538
132	ЎЎЗА ПОПУЛЯЦИЯСИДА АГРОНОМИК БЕЛГИЛАРНИ ОПТИМАЛ ВА ҚУРҒОҚЧИЛИК МУҲИТЛАРДА ҚИЁСИЙ БАҲОЛАШ Макамов А.Х., Хусенов Н.Н., Норбеков Ж.К., Нормаматов И.С., Бойқобилов У.А., Мухаммадалиев Р.И., Шавқиев Ж.К., Комилов Д.Ж., Буриев З.Т.....	539
133	GOSSYPIMUM HIRSUTUM ТУРИЧИ ХИЛМА ХИЛЛИКЛАРИНИ МОРФОБИОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИНИ ЎРГАНИШ АСОСИДА АМАЛИЙ СЕЛЕКЦИЯ УЧУН БОШЛАНҒИЧ АШЁ ТАҲЛИШ Азимова Л.А., Холова М.Д., Эрназарова Д.К., Кушанов Ф.Н.....	542
134	ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ АГРОБИОРАЗНООБРАЗИЯ В УСЛОВИЯХ САМАРКАДСКОЙ ОБЛАСТИ Батиров Х.Ф., Мамажанов Р.И., Сафарова Н.А.....	544
135	BIOECOLOGICAL CHARACTERISATION OF PHYTONEMOTODA OF VINEYARDS IN THE FERGANA VALLEY Abdurakhmanova G.A., Ergasheva N.S.....	547
136	SUG'ORMA DEHQONCHILIKDA KO'K NO'XAT NAVLARI DONINING FRAKSION TARKIBI Tashbekova M., Kuliev T.X., Ismoilova K.M., Norbutayeva B., Ismoilov T.S.....	550
137	DUKKAKLI DON EKINLARINING AYRIM TURLARI VA ULARNING BIOLOGIK HAMDA XO'JALIK AHAMIYATI (ADABIYOTLAR TAHLILI ASOSIDA) Ismoilova K.M., Kuliev T.X., Karimova Sh.B., Ismoilov T.S.....	553
138	HAR XIL HAJMDAGI "ZIP-LOCK" POLIETELEN KONTEYNERLARDA YeTISH TIRILGAN DARAXT KO'CHATLARINING O'SISHIGA TUPROQ SUBSTRATLARINING TA'SIRI Mamutov B.X.....	556
139	ПРИМЕНЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ МЕТОДОВ БИОТЕХНОЛОГИИ В СОХРАНЕНИИ ЛЕКАРСТВЕННЫХ ВИДОВ РАСТЕНИЙ НА ПРИМЕРЕ ДВУХ ВИДОВ РОДА UNGERNIA BUNGE (U. SEWERTZOWII (REGEL) V.FEDTSCH. И U. VICTORIS VVED. EX ARTJUSH.) Мустафина Ф.У., Жураева Х.К., Хазратов А.Т.....	560
140	ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ДИНАМИКИ ЗАСОЛЕНИЯ ПОЧВ НА ОРОШАЕМЫХ ЗЕМЛЯХ ПРИАРАЛЬЯ В УСЛОВИЯХ ИЗМЕНЕНИЯ КЛИМАТА Отенова Ф.Т.....	563
141	АТРОФ МУҲИТНИ МУНОFAZALASHDA BIOLOGIK O'G'TTLARNING AHAMIYATI Sherqo'ziyeva G. F., Salomova F.I., Sharipova S.A., Toshpo'latov B., Abdurashidova D.....	567

Conservation of biological diversity in Central Asia: problems, solutions and prospects

142	ГЛАВНЕЙШИЕ ЛИСТОГРЫЗУЩИЕ ВРЕДИТЕЛИ ЛИСТВЕННЫХ ЛЕСОВ УЗБЕКИСТАНА Мухсимов Н.П., Жўраева Н.Х., Бектурсунова Л.И.....	571
143	G'O'ZA NAVLARI CHANG DONACHALARINING HAYOTCHANLIGIGA YUQORI HARORATNING TA'SIRI Boltayeva Z.A.....	576
144	MINERAL O'G'ITLAR ME'YORLARINI TAKRORIY EKILGAN ILDIZMEVALI SABZAVOTLAR HOSILIGA TA'SIRI Sulaymonov I.J., Usmonov O.T.....	580
145	MEVALI DARAXTLARDA UCHROVCHI SHIRALAR (APHIDIDAE) NING O'RGANILISHIGA DOIR TADQIQOTLAR Abduxalimova M.M., Axmadjonova M.A.....	582
146	O'ZBEKISTONDA DENDROFAG TANGACHAQANOTLILARNI (INSECTA, LEPIDOPTERA) O'RGANILISHI HOLATI Abdikaxorov B.D.....	586
147	G'O'ZA GENOMLARINI O'RGANISHDA MARKERLARNING AHAMIYATI Dadaboyeva H.A., G'ulomjonova D.B., Komilov D.J	589
148	LALLEMANTIA ROYLEANA (BENTH.) BENTH NING BA'ZI DORIVORLIK XUSUSIYATLARINING O'RGANILISHI Po'latova A.R., Maxkamov T.X.....	593
149	NAMANGAN SHAHAR EKOBOG' HUDUDIGA INTRODUKSIYA QILINGAN DARAXT VA BUTALARNING HARORATGA NISBATAN O'SISH KO'RSATKICHI Temirov E.E., Zahridinov I.I., Usmonov T.Z.....	597
150	GOSSIPUM HIRSUTUM L. ТУРИДА БАЪЗИ МОРФОБИОЛОГИК БЕЛГИЛАР ИРСИЙЛАНИШИНИНГ ГЕНЕТИК ТАҲЛИЛИ. Комилов Д.Ж., Абдурахмонова М.Р.....	603
151	QULUPNAY YETISHTIRISH TEXNOLOGIYASI, KASALLIKLARI VA ULARGA QARSHI KURASH CHORALARI. Komilov D.J., Karimova S.O., Xasanova Sh.A., Shamsiddinova K.A., Ernazarova D.Q., Kushanov F.N.....	605
152	G'O'ZA KOLLEKSIYASI LINIYALARINI CHATISHTIRISHDAN OLINGAN DURAGAYLARIDA TOLA UZUNLIGI BELGISINING IRSIYLANISH TAHLILI. Komilov D.J., Abdulkakimova M.Q., Raximjonova R.A., Abduraxmonova M.R.....	609
153	G'O'ZA KOLLEKSIYASI LINIYALARINI CHATISHTIRISHDAN OLINGAN DURAGAYLARIDA TOLA CHIQISHI BELGISINING IRSIYLANISH TAHLILI Komilov D.J., Abdulkakimova M.Q., Raximjonova R.A., Abduraxmonova M.R.....	613
154	ГЕННАЯ ИНЖЕНЕРИЯ ЖИВЫХ ОРГАНИЗМОВ Исматов А.М., Мадаминова Г.А.....	616
155	ALQOR (MEDIASIA MACROPHYLLA (REGEL & SCHMALH.) PIMENOV.) O'SIMLIGINI YETISHTIRISH Umurzakova Z.I., Ikromova Y.E.....	618
156	BUXORO VILOYATI ZOVUR SUVLARIDAGI SUV O'SIMLIKLARINI ANIQLASH VA ULARNI KO'PAYTIRISH BIOTEXNOLOGIYASI. Bo'riyev S.B., Qobilov A.M., Yuldoshov L.T., Sharopova Sh.R.....	621
157	FTOR BIRIKMALARI BILAN IFLOSLANGAN TUPROQ MUHITIDA VITAMINLAR MIQDORINING O'ZGARISHI. Samatov I.M., E.K., Xodjibaev D.....	623
158	HASHAROTLARNING NO'XAT O'SIMLIGINI ZARARLASH XUSUSIYATLARI (Shimoliy Farg'ona misolida) Yusupova Sh. X.....	625